

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ
МУАССАСАЛАРИ
ТАЛАБАЛАРИ ЎҚИШИНИ
КЎЧИРИШ, ҚАЙТА ТИКЛАШ
ВА ЎҚИШДАН ЧЕТЛАШТИРИШ
ТАРТИБИ БЎЙИЧА

ЭСЛАТМА

«Адолат» миллий ҳуқуқий ахборот маркази
Тошкент – 2025

Олий таълим муассасалари талабалари ўқишини кўчириш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби бўйича эслатма.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, «Адолат» миллий ҳуқуқий ахборот маркази, – Т. 2025 й. – 17 б.

Олий таълим муассасалари талабаларининг ўқишини кўчириш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби бўйича эслатма олий таълим муассасаларида таълим олаётган талабаларнинг ўқиш жараёнидаги имкониятлар ва мажбуриятларига доир тартиблар ва меъёрларни муҳокама қилади. Шунингдек, талабаларнинг ўқишини кўчириш (яъни, битта олий таълим муассасасидан бошқасига ўтиш), қайта тиклаш (давом эта олмаган талаба учун таълим жараёнини қайта тиклаш) ва ўқишдан четлаштириш (ўқишни тўхтатиш ёки муваффақиятсизликлар натижасида ўқишдан чиқариш) ҳақидаги тартиблар белгилаб қўйилган.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИ ЎҚИШНИ КЎЧИРИШ, ҚАЙТА ТИКЛАШ ВА ЎҚИШДАН ЧЕТЛАШТИРИШ ТАРТИБИ

Олий таълим муассасалари талабалари ўқишини кўчириш ва қайта тиклашда (кейинги ўринларда талабалар ўқишини кўчириш ва қайта тиклаш деб аталади) таълим йўналишларининг (мутахассисликларининг) номланиши бир хил бўлганда бундай **таълим йўналишлари (мутахассисликлари) мос деб ҳисобланади.**

Олий таълимнинг турдош таълим йўналишлари рўйхати Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги томонидан ишлаб чиқилади ва Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш бўйича **Давлат комиссияси томонидан тасдиқланади.**

Ҳуқуқий асос:

Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 20 июндаги 393-сон қарори билан тасдиқланган "Олий таълим муассасалари талабалари ўқишини кўчириш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби тўғрисида"ги низом.

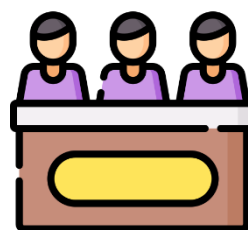
Ўқишни кўчириш ва қайта тиклаш бўйича умумий саволлар

Олий таълим муассасаларида мос (турдош) таълим йўналиши (мутахассислиги) қандай аниқланади?

Агар таълим йўналиши (мутахассислиги) номланиши бир хил бўлса, мос деб эътироф этилади.

Турдош таълим йўналишлари рўйхати Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги томонидан ишлаб чиқилиб, Давлат комиссияси томонидан тасдиқланади.

Талабалар ўқишни кўчириш ва қайта тиклашни кимлар тасдиқлайди?

Олий таълим муассасаси (ОТМ) ректори: бир олий таълим муассасаси доирасида мос (турдош) таълим йўналишлари (мутахассисликлари) бўйича кўчириш ва қайта тиклаш.

Тегишли вазирлик (идора): бир вазирлик (идора) ёки турли вазирлик (идора)лар доирасида мос (турдош) йўналишлар (мутахассисликлар) бўйича кўчириш ва қайта тиклаш.

Давлат комиссияси: хорижий давлатларнинг аккредитацияга эга олий таълим муассасаларидан кўчириш, шунингдек, бир олий таълим муассасаси доирасида ёки бир/турли вазирлик (идора)лар доирасидаги олий таълим муассасаларига турдош бўлмаган йўналишлар, истисно тариқасида мос бўлмаган мутахассисликлар бўйича кўчириш ва қайта тиклаш.

Қайси ҳолатларда кўчириш ва қайта тиклаш ваколатли органлар томонидан амалга оширилади?

ОТМ ректори: бир олий таълим муассасаси ичида мос (турдош) йўналишлар (мутахассисликлар) бўйича.

Вазирлик (идора): бир вазирлик (идора) ёки турли вазирлик (идора)лар доирасида мос (турдош) йўналиш (мутахассислик)лар бўйича.

Давлат комиссияси: хорижий аккредитацияга эга олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган талабаларни кўчириш, шунингдек, турдош бўлмаган таълим йўналишлари ва (истисно тариқасида) мос бўлмаган мутахассисликлар бўйича кўчириш ёки қайта тиклаш.

Қандай ҳолатларда фуқаронинг ўқишини кўчириш ёки қайта тиклаш ҳақидаги аризаси рад этилиши мумкин?

Хорижий аккредитацияга эга бўлмаган олий таълим муассасаси (ёки филиали)да таҳсил олганлар.

Мавжуд таълим шаклидан бутунлай бошқа шаклда таҳсил олганлар.

ОТМ марказлари, бўлимлари ёхуд ўқув-маслаҳат пунктларида ўқиганлар.

Биринчи курс биринчи семестрида (семестр якунланмасдан) кўчиришга уринганлар (айрим истиснолар бундан мустасно).

Мос (турдош) таълим йўналиши (мутахассислиги) ёки таълим шакли мавжуд бўлмаган ҳолатлар.

Умум-касбий ва ихтисослик фанлари бўйича фарқлар 4 тадан ошса.

Тўлов-контрактни белгиланган муддатда тўламаганлар.

Шахсий йиғма жилд (академик маълумотнома) вақтида тақдим этилмаган бўлса.

Давлат гранти бўйича бўш ўрин мавжуд бўлмаганда.

ОТМ моддий-техника базаси имконияти чекланган бўлса.

Мақсадли қабул қилинган талабалар (бошқа йўналиш, шакл ёки ОТМга ўтиш мақсадида).

Қонунчиликда назарда тутилган бошқа ҳолатлар.

? *Шахсий йиғма жилд (академик маълумотнома) ҳамда фанлар фарқи билан боғлиқ талаблар нечоғлик муҳим?*

Белгиланган муддатда шахсий йиғма жилд ёки академик маълумотнома тақдим этилмаса, кўчириш (қайта тиклаш) аризаси рад этилиши мумкин.

Олий таълим муассасаси ректори умум-касбий ва ихтисослик фанлари бўйича **4 тадан** ошмайдиган фарқларни бартараф этиш тартиби ва муддатларини белгилайди.

? *Тошкент давлат юридик университетида қандай истисно ҳолат назарда тутилган?*

Иккинчи курсдан бошлаб, бир ўқув йили давомида хорижий ОТМда **юриспруденция йўналишида** таҳсил олиш имконияти мавжуд.

Талабанинг хорижда ўқиган фанлари хорижий ОТМ маълумотномаси асосида университет Кенгашида кўриб чиқилиши мумкин. Бу ҳолда талаба тегишли семестрдан таҳсилни давом эттириши мумкин.

? *Тўлов-контракт асосида кўчириш ва қайта тиклаш қандай шартлар асосида амалга оширилади?*

Тўлов шартлари ва муддатлари қонунчиликда белгиланган тартибда амалга оширилади.

Давлат олий таълим муассасаларида ўқишни кўчириш ва қайта тиклаш жараёни **бепул асосда олиб борилади.**

Ўқишни кўчириш бўйича саволлар

Олий таълим муассасаларида ўқишни кўчириш учун аризалар қайси муддатларда қабул қилинади?

Асосий қабул: ҳар йили **15 июлдан 5 августгача**, қарорлар **5 августдан 30 августгача** қабул қилинади.

Узрли (мажбурий) сабаблар мавжуд ҳолатда:

ҳар йили **20 декабрдан 20 январгача**;

қарорлар **25 январдан 15 февралгача** қабул қилинади.

Ариза ижобий ҳал этилган тақдирда, кейинги жараён қандай тартибда амалга оширилади?

Қабул қилувчи олий таълим муассасаси ректори тегишли вазирлик (идора) ёки Давлат комиссиясининг **расмий хати асосида** буйруқ қабул қилади.

Қабул қилувчи муассаса талаба аввал таҳсил олган олий таълим муассасасига шахсий йиғма жилдни юбориш ҳақида сўровнома тақдим этади.

Аввалги олий таълим муассасаси ушбу сўровномага асосан талабани уч кун ичида сафдан четлатганлиги ҳақида буйруқ чиқаради ва шахсий йиғма жилдни (ёки ёпиқ йўналишларда академик маълумотномани) **қабул қилувчи муассасага ёки ариза билан талабага** топширади.

Давлат гранти асосида таҳсил олаётган талабалар қандай шартларда мос ёки турдош йўналишга грантни сақлаган ҳолда кўчирилиши мумкин?

Давлат гранти асосида таҳсил олаётган талаба мос (турдош) таълим йўналиши (мутахассислиги)га кўчирилганда, **грант сақланади**.

Кўзи ожизлар ва ногиронлиги бўлган шахсларга ажратилган махсус квота доирасида ҳам давлат грантларини сақлаган ҳолда кўчириш амалга оширилади.

Бошқа барча ҳолатларда, шу жумладан хорижий олий таълим муассасаларидан кўчириш, **тўлов-контракт асосида амалга оширилади**.

Хорижий олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган талабаларни Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларига кўчириш тартиби қандай?

Умумий ҳолатда талабадан кўчирилаётган олий таълим муассасаси йўналиши бўйича махсус синов (тест, ёзма иш ёки касбий (иждодий) имтиҳон) талаб этилади. Натижа **Давлат комиссиясига тақдим этилади**.

Турмуш ўртоғи ёки ота-онаси хорижий давлатдаги давлат хизмати жойидан Ташқи ишлар вазирлиги томонидан расман мамлакатга қайтарилган, шунингдек Ҳукумат қарорлари ёки топшириқлари билан хорижга ўқишга юборилган талабалар синовларсиз, Давлат комиссияси қарори билан кўчирилади.

Халқаро рейтингда биринчи **1000 талик рўйхатдан** жой олган Россия Федерацияси олий таълим муассасаларида таҳсил олаётганлар, синовларсиз (Давлат комиссияси қарори асосида) тўлов-контракт шаклида кўчирилиши мумкин.

Магистратура босқичида таҳсил олаётган талабалар кўчирилишига рухсат берилмайди.

Кўчирилаётган олий таълим муассасасида талабанинг танлаган ўқув тили мавжуд бўлмаса, ўқитиш тили фуқаронинг аризаси асосида белгиланади.

Ўқиши кўчирилган талабани талабалар сафига қабул қилиш қандай тартибда расмийлаштирилади?

Қабул қилувчи олий таълим муассасаси ректори буйруқни талаба илгари таълим олган муассасадан шахсий йиғма жилд (*ёки ёпиқ йўналиш ҳолатида академик маълумотнома*) келиб тушгандан сўнг расмийлаштиради.

Тўлов-контракт асосида ўқиши кўчирилганлар белгиланган шартнома тўловларини тўлиқ амалга оширгандан кейин **10 кун муддатда** талабалар сафига қабул қилинади.

Фанлар бўйича фарқлар аниқланганида талаба қандай ҳолатда қабул қилинади?

Бунда талаба академик қарздор сифатида қабул қилинади. Жорий семестр давомида академик қарздорлик бартараф этилгач, олий таълим муассасаси ректори талабага **стипендия бериш ҳақида** буйруқ қабул қилади.

Юридик шахс билан тузилган тўлов-контракт асосида таҳсил олаётган талабалар ўқишини кўчириш учун қандай тартиб кўзда тутилган?

Юридик шахс билан тузилган шартнома асосида таҳсил олаётган талабалар учун кўчириш, аввало, ушбу юридик шахснинг ёзма розилиги билан амалга оширилади. **Розилик берилмаса, кўчириш тақиқланади.**

Қайта тиклаш бўйича саволлар

1. Олий таълим муассасаси талабаларининг ўқишини қайта тиклаш учун аризалар қандай муддатларда қабул қилинади?

Кузги семестр учун: ҳар йили 15 июлдан 5 августгача, қарорлар 5 августдан 30 августгача қабул қилинади.

Баҳорги семестр учун: ҳар йили 15 январдан 25 январгача, қарорлар 25 январдан 15 февралгача қабул қилинади.

Маълумот учун:

Кўрсатилган муддатларда мурожаат қилинмаган тақдирда, талаба кейинги семестрни кутишга мажбур бўлади.

Натижада ўқишни ўз вақтида қайта тиклаш имконияти маҳдудлашади.

2. Бошқа олий таълим муассасаси базасида қайта тикланиш имконияти мавжудми?

Талаба турдош (мос) йўналиш бўйича бошқа ОТМда қайта тикланиши мумкин. Бу ҳолда расмий **“ўқишни кўчириш”** тартиби доирасида ҳамда **тегишли ҳужжатлар билан мурожаат этиш талаб этилади.**

3. Қайта тиклаш бўйича тақдим этилган аризаларни кўриб чиқиш ваколати ким(лар)га тегишли?

Низомда белгиланган асосларга кўра, ушбу масала **олий таълим муассасаси, тегишли вазирлик** (идора) ёки **Давлат комиссияси** томонидан кўриб чиқилади.

4. Қайта тиклаш жараёни асосан қандай шаклда амалга оширилади?

Ушбу жараён, умумий ҳолда, **тўлов-контракт асосида бажарилади**. Лекин етимлар, ногиронлиги бўлган шахслар, муддатли ҳарбий хизматдан қайтганлар, белгиланган муддатда академик таътилдан қайтганлар каби тоифалар давлат гранти асосида ҳам қайта тикланиши мумкин.

5. Хорижий таълим муассасаларида бир неча семестр таҳсил олган талабалар қайта тикланиши мумкинми?

Ҳа, белгиланган муддатда қайтган талабалар хорижда ўқиган семестрлари инобатга олинган ҳолда (зарур ҳолларда давлат гранти асосида ҳам) маҳаллий олий таълим муассасасида таҳсилни давом эттириши мумкин. Муддатдан кечикиб қайтган талабалар эса умумий тартибда кўриб чиқилади.

6. Қайта тиклаш буйруғи қандай асосда ва қачон расмийлаштирилади?

Талабанинг шахсий йиғма жилди (ёки академик маълумотномаси) қабул қилувчи олий таълим муассасасига расмий тарзда келиб тушгандан сўнг қайта тиклаш буйруғи чиқарилади. Тўлов-контракт асосида ўқиши тикланган талабалар шартнома тўловларини бажарганидан кейиноқ, **10 кун ичида талабалар** сафига қабул қилинади.

7. Фанлар бўйича фарқлар аниқланган пайтда талаба қандай асосда қабул қилинади?

Бундай ҳолатда талаба академик қарздор сифатида қабул қилинади. Фанлар бўйича аниқланган қарзлар бартараф этилганидан кейиноқ, стипендия тайинлаш тўғрисида **буйруқ қабул қилиниши мумкин**.

8. Жорий ўқув йилида четлашган талаба ўша курсга қайта тикланиши мумкинми?

Йўқ. Жорий ўқув йилида четлашган талабани айнан ўша курсга **қайта тиклаш тақиқланади.**

9. Қайта тикланиш жараёнида олдинги олий таълим муассасаси розилиги талаб этиладими?

Йўқ. Бошқа олий таълим муассасасига кўчириб қайта тиклашда **олдинги ОТМ розилиги шарт эмас.**

Бу муҳим!

Бироқ талаба шахсий йиғма жилд ёки академик маълумотномани узлуксиз тарзда олиши керак. Акс ҳолда фанлар фарқини аниқлаш жараёнида муаммолар юзага келиши мумкин.

10. Агар четлашган пайтдан 5–10 йил ўтган бўлса, қайта тикланиш тартиби қандай?

Бунда тегишли **вазирлик (идора) рухсати асосида** қайта тиклаш амалга оширилади. (Ҳарбий хизмат, уч ёшгача бола парвариши ёки соғлиқни тиклаш билан боғлиқ даврлар ушбу муддатга кирмайди.)

Маълумот учун:

Агар зарур рухсатлар ўз вақтида олинмаса ёки расмийлаштирилмаса, қайта тиклаш рад этилиши ёки узоқ муддатга чўзилиши мумкин.

Шу орада соҳа нормативлари ёки фанлар дастурларида ўзгаришлар бўлса, талабанинг қўшимча модулларни ўзлаштириши талаб этилиши мумкин.

Олий таълим муассасалари талабаларини ўқишдан четлаштириш саволлар

Олий таълим муассасаси талабаси қайси ҳолатларда четлаштирилиши мумкин?

Олий таълим муассасаси талабаси ушбу Низомда белгиланган тартибда **қуйидаги ҳолатлар юзасидан** четлаштирилиши мумкин:

- ✔ талабанинг шахсий хоҳиши (ариза орқали);
- ✔ ўқишининг бошқа олий таълим муассасасига кўчирилганлиги;
интизом, ички тартиб-қоидалар ёки одоб-ахлоқ нормалари бузилганлиги;
- ✔ бир семестр мобайнида узрсиз сабаблар билан 74 соатдан ортиқ дарс қолдирилганлиги;
- ✔ тўлов-контракт шартлари ўз вақтида бажарилмаганлиги (тўловни белгилаб қўйилган муддатда амалга оширилмаганлиги);
- ✔ суд қарори билан озодликдан маҳрум этиш жазоси белгилаб қўйилганлиги;
- ✔ суд қарори билан кириш имтиҳонларида белгиланган тартибни бузганлиги аниқланганда (бундай ҳолатда қайта тикланиш имкони берилмайди);
- ✔ талабанинг вафот этганлиги.

Маълумот учун:

Агар четлаштириш асосларини бартараф этиш имконияти мавжуд бўлса-уу, аммо белгиланган тартибда ва муддатда амалга оширилмаса, расман буйруқ чиқарилиб, талабанинг ўқишда давом этиши бекор қилиниши ёки узоқ муддатга кечиктирилиши мумкин.

Ҳарбий хизмат ёки бошқа узрли ҳолатлар вужудга келган тақдирда қандай тартиб кўзда тутилган?

Вазирлар Маҳкамаси томонидан ўрнатилган тартибга мувофиқ, ҳарбий хизмат, саломатликни тиклаш, ҳомиладорлик, туғиш, бола парвариши ёки оила аъзосини (ота-она, турмуш ўртоқ, фарзанд) парвариш қилиш зарурати мавжуд бўлганда, **талабага расман академик таътил бериш мумкин.**

Бу муҳим!

Агар академик таътил белгиланган тартибда расмийлаштирилмаса, мазкур даврда қолдирилган дарслар узрсиз сабаб сифатида баҳоланиши, натижада талабанинг четлаштирилишига сабаб бўлиши эҳтимоли мавжуд.

Академик қарздорлик (фанларни ўзлаштира олмаслик) ҳолатида қандай чоралар кўрилади?

Белгиланган муддатларда фанларни ўзлаштира олмаган талаба (академик қарздор) ушбу Низомда кўрсатилган тартибда **курсдан қолдирилади.**

Тўлов-контракт асосида ўқийдиган талаба қуйи курс (ўқув семестри)дан бошлаб таҳсил олиш имкониятига эга бўлади.

Кредит тизимида академик қарздор талаба **қарзи мавжуд фан(модул)ларни такроран ўқийди.**

Маълумот учун:

Агар академик қарздорлик ўз муддатида бартараф этилмаса ёки Низомда кўрсатилган бошқа асослар юзага келса, талаба четлаштирилиши мумкин.

Тўлов-контракт шартлари бажарилмаганлиги ёки интизом бузилиши сабабли четлаштиришда қайси ташкилотлар билан келишув зарур?

Низомнинг 36-банди “е” кичик бандига мувофиқ, тўлов-контрактни ўз вақтида амалга оширмаган талаба касаба уюшмаси аъзоси бўлса, уни четлаштириш ҳақида қарор қабул қилишда **касаба уюшмасининг ёзма розилиги** талаб этилади.

Низомнинг 36-банди “г” кичик бандига назарда тутилган ҳолатда (интизом бузилиши), **Ёшлар иттифоқи** билан келишув ўтказилиши мумкин.

Бу муҳим!

Агар ушбу ташкилотлар билан расмий келишувга эришилмаган бўлса, қабул қилинган буйруқни бекор қилиш ёки қайта кўриб чиқиш ҳақида мурожаат қилиш эҳтимоли юзага келади.

5. Олий таълим муассасасидан четлаштирилган талабага қандай ҳужжатлар тақдим этилиши белгиланган?

Талаба ёки унинг ота-онаси (васийси) ариза билан мурожаат қилган ҳолда шахсий ҳужжатлар ва белгиланган шаклдаги **академик маълумотнома топширилади**.

Мазкур ҳужжатларнинг нусхалари талаба шахсий йиғма жилдида сақланади.

Маълумот учун:

Шахсий ҳужжатлар ўз вақтида олинмаган тақдирда, келгусида бошқа олий таълим муассасасига ёки бошқа таълим йўналишига ҳужжат топшириш жараёнида муаммолар вужудга келиши мумкин.

ҚЎШИМЧА САВОЛЛАР

Шахсий йиғма жилддаги ҳужжатларнинг тўлиқ тақдим этилмаганлиги ёки ноқонуний ўзгартиришлар киритилганлиги аниқланган ҳолатда олий таълим муассасаси қандай тартибда чора кўради?

Олий таълим муассасаси ректори бу каби ҳолатда буйруқ чиқаришни тўхтатиб туради ҳамда тақдим этилган ҳужжатларни расмий тарзда **қайта текшириш ҳуқуқига эга**.

Олий таълим муассасасига ўқишини кўчирган ёки қайта тиклаган талаба шахсий йиғма жилдида қайси турдаги ҳужжатлар сақланиши лозим?

Шахсий йиғма жилдга талаба бўйича қабул қилинган буйруқдан кўчирма, талаба аризаси ва академик маълумотнома **расмий равишда тикиб қўйилади**.

Академик маълумотнома бланкалари қандай тартибда олиниб, сақланади?

Олий таълим муассасалари ҳар йили **Олий таълим, фан ва инновациялар** вазирлигига академик маълумотнома бланкалари учун зарур буюртмалар йўллайди. Ушбу бланкалар қатъий ҳисоб асосида сақланади, рўйхатдан ўтказилади ва белгиланган тартибда тақдим этилади.

Талабалар ўқишини кўчириш, қайта тиклаш ёки ўқишдан четлаштириш билан боғлиқ ҳужжатларнинг расмийлаштирилиши ва қонунийлиги учун ким жавобгар?

Мазкур жараёнда тақдим этилган барча расмий ҳужжатларнинг тўғри расмийлаштирилиши ва уларнинг қонунийлиги учун **олий таълим муассасаси жавобгар ҳисобланади**. Ректор зарур деб топса, расмий хат орқали ушбу ҳужжатларни юборган олий таълим муассасасидан улардаги **маълумотларнинг ҳаққонийлигини тасдиқлашни сўраш ҳуқуқига эга**.

Талабалар ўқишини кўчириш ва қайта тиклаш билан боғлиқ ҳужжатлар қандай муддат давомида сақланади?

Ўқишни кўчириш ва қайта тиклашга асос бўлган барча ҳужжатлар (Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, тасарруфида олий таълим муассасалари бўлган вазирликлар ва идоралар, шунингдек олий таълим муассасаларида) **уч йил мобайнида сақланиши лозим**.

Талаба ёки бошқа шахслар ўқишни кўчириш, қайта тиклаш ёки ўқишдан четлаштириш тўғрисида қабул қилинган қарорлардан норози бўлган тақдирда қандай тартибда мурожаат қилишлари мумкин?

Белгиланган тартибга мувофиқ, тасарруфида олий таълим муассасалари бўлган **вазирлик (идора)га** ёки **суд органларига мурожаат қилиш** ҳуқуқига эгадир.